

Rada mimovládnych organizácií rómskych komunít

Stanovisko Rady mimovládnych organizácií rómskych komunít k správe Amnesty International o segregovaní rómskych detí vo vzdelávaní.

Amnesty International (AI) 15. novembra 2007 uverejnila správu o porušovaní práva na vzdelanie rómskych detí na Slovensku. V správe vyzýva vládu SR k prevzatíu iniciatívy a podniknutiu jednotlivých krokov vedúcich k odstráneniu rasovej diskriminácie vo vzdelávaní detí zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Rada mimovládnych organizácií (RMORK) si uvedomuje súčasnú situáciu rómskej národnostnej menšiny na Slovensku. Správa, ktorú vydala AI však v niektorých vyjadreniach prispôsobuje argumenty svojim potrebám.

Súčasná vláda neprevzala riešenie rómskej otázky vo vzťahu k vzdelávaniu rómskych detí s tzv. nulovým variantom. Predchádzajúce vlády sa snažili primárne riešiť (neúspešne) sociálnu situáciu, avšak ani jedna vláda sa neodvážila komplexne riešiť rómsku problematiku a teda aj problematiku vzdelávania rómskych detí. Od 60. rokov je neustále poukazované na zvyšujúcu sa tendenciu umiestňovania detí zo sociálne znevýhodneného prostredia do špeciálnych škôl. Tento problém teda nie je otázkou posledného roku. Kde boli vlády pri riešení tejto situácie v minulosti?

Vyjadrenia a podporné argumenty uverejnené v správe AI sú do značnej miery anonymné a neaktuálne. Tvrdenie o štvorročnom rozdiely vo vzdelávaní na špeciálnych školách, tak ako to uvádza AI, je pre variant C, čo platí pre ťažšie formy mentálneho postihnutia. V prípade vzdelávania rómskych detí ide predovšetkým o uplatnenie variantu A. Spomínaný rozdiel v tomto prípade zďaleka nie je tak výrazný.

Problémom skutočne je nedostatočný diagnostický prístup vo vzťahu k rómskemu dieťaťu. Štandardizácia je pre majoritné obyvateľstvo, pričom nereflektuje kultúrne a sociálne rozdiely rómskeho etnika.

Skutočnosťou je, že rodičia dobrovoľne zapisujú svoje deti do špeciálnych škôl z dôvodu poznania prostredia školy a pedagógov. Stereotypné vnímanie dosiahnutého vzdelania ovplyvňuje výber školy zo strany rodičov. RMORK tu práve vníma priestor mimovládnych organizácií vo vzťahu k zvyšovaniu informovanosti rodičov a dopadu úrovne vzdelania na životné podmienky dieťaťa, rodiny a society.

Segregované školy, ktoré sú v správe spomínané sú školy, ktoré sa nevzťahujú na celú minoritu. Školy pri rómskych osadách sú „rómske“ z dôvodu ich lokalizácie, a nie z dôvodu

Rada mimovládnych organizácií rómskych komunít

segregácie. Zároveň možnosť dochádzania do školy – migrácia za vzdelaním je ovplyvnená sociálno-ekonomickým postavením rodiny.

Problémom vstupu rómskych detí do vzdelávacieho procesu je ich nedostatočná predškolská príprava. Práve absencia takejto prípravy sa odráža v neúspešnosti rómskych detí v rámci testu školskej zrelosti. Jednou z priorít podpredsedu vlády pána Čaploviča vo vzťahu k vzdelávaniu rómskych detí je povinná predškolská príprava.

Ministerstvo školstva vypracovalo koncepciu vzdelávania rómskych detí, ktorá je v súčasnosti v pripomienkovom konaní. Túto koncepciu sa podarilo vypracovať až po osobnom zainteresovaní súčasného ministra školstva pána Mikolaja a podpredsedu vlády pána Čaploviča. RMORK vnímalo niekoľkoročnú nečinnosť a nekompetentnosť oddelenia národnostného školstva. Preto pozitívne vnímame personálne zmeny na danom oddelení, výsledkom čoho je aj daná koncepcia.

Predchádzajúca vláda za posledných 8 rokov nepriradila dostatočnú prioritu problému vzdelávania Rómov. Prioritou boli iné národnostné menšiny – najmä maďarská národnostná menšina.

V programovom období 2007-2013 sa vláda Róberta Fica zaviazala prostredníctvom horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity, riešiť problematiku rómskej menšiny a teda aj vzdelávania komplexným spôsobom. Úrad splnomocnenkyne je koordinátorom celej horizontálnej priority. Budú pripravované komplexné projekty a programy. Nepôjde teda o čiastkové a neefektívne plytvanie prostriedkami z ŠF a ŠR, tak ako tomu bolo do roku 2006.

RMORK považuje správu AI za nedostatočne objektívnu. AI hodnotí situáciu vo vzdelávaní rómskych detí len na základe vybraných niekoľkých osád, čo považuje RMORK za nekomplexné a do istej miery aj zaujaté. Z celej správy nevyplýva akí partneri sa podieľali na vypracovaní tohto dokumentu. Prečo teda neboli oslovené relevantné rómske organizácie, ktoré poznajú situáciu vzdelávania rómskych detí priamo zo svojej terénnej práce.

K stanovisku RMORK sa pripájajú organizácie:

Phralipe – bratstvo – testveriseg – Regionálny rozvojový program Rómov pre TTSK
(Mgr. Ján Bihári)

Inštitúcia pre romologický výskum, metodiku a praktickú aplikáciu (PhDr. Ravazs Jozef)

Academia vzdelávania a výchovy (Ing. Mezei Jozef)

OZ Chartikano (Róbert Rigo)

Ladislav Richter
predseda RMORK